

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра кримінального права № 1

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Comparative criminal law /

Порівняльне кримінальне право»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Comparative criminal law / Порівняльне кримінальне право» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої галузі знань освіти 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 14 с.

Розробник:
Шульженко Надія Володимирівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права № 1
(протокол № 12 від 30 червня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри кримінального права № 1 (протокол № 9 від 28 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Пономаренко Юрій Анатолійович,
доктор юридичних наук, доцент

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Comparative criminal law / Порівняльне кримінальне право
Вид навчальної дисципліни	За вибором студента
Викладач	Шульженко Надія Володимирівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, асистентка кафедри кримінального права № 1,
Контактний телефон	057-704-92-12
E-mail	n.v.shulzhenko@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій вул. Пушкінська, 77, ауд. 10.
Онлайн консультації	Під час навчання з використанням дистанційних технологій проводяться консультації із використанням платформ Moodle, Zoom та ін.

Анотація навчальної дисципліни

Розкриваються загальнотеоретичні питання про порівняльне кримінальне право. Визначаються предмет, метод, завдання порівняльного кримінального права та його місце в системі наук. Розглядається сучасні кримінально-правові системи та основні тенденції їх розвитку. Вивчаються поняття, ознаки та класифікація кримінальних правопорушень у кримінальному праві України та країн англо-саксонської (Англії, Сполучених Штатів Америки) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем. Розкриваються стадії вчинення кримінальних правопорушень у кримінальному праві цих країн. Аналізуються питання співучасті в кримінальному правопорушенні. Окреслюються обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння за кримінальним правом України, Англії, США, Франції та Німеччини. Розглядається покарання та інші заходи. Здійснюється порівняльна характеристика Особливої частини кримінального права України та країн англо-саксонської (Англії, Сполучених Штатів Америки) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем. Вивчаються особливості кримінальної відповідальності за окремі види кримінальних правопорушень: проти національної безпеки, життя та здоров'я та власності.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системних знань щодо систем кримінального права країн англо-саксонської (Англії, США) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем, їх основних кримінально-правових інститутів, а також практики застосування кримінального законодавства та інших джерел кримінального права, що ґрунтується на порівняльному методі.

Завдання:

– розвинути у здобувачів вищої освіти здібності до вільного володіння поняттями і категоріями порівняльного кримінального права;

– досягти вивчення здобувачами вищої освіти загальних та спільних рис в кримінальному праві України та країнах англо-саксонської (Англія, США) і романо-германської (Франція та Німеччина) систем права;

– сформувати у здобувачів вищої освіти усвідомлення унікальності кримінально-правових систем цих країн, зумовленої особливостями історичного розвитку та водночас їх єдності, що ґрунтується на сучасних процесах глобалізації та гармонізації національних законодавств кримінального права;

– сформувати у здобувачів вищої освіти уміння й навички щодо практичного вирішення ситуацій на основі кримінальних норм країн англо-саксонської (Англія, США) та романо-германської (Франція та Німеччина) систем права.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Кримінальне право (Загальна частина)», «Кримінальне право (Особлива частина)», «Міжнародне право».

Кореквізити: «International criminal law / Міжнародне кримінальне право», «Transitional justice / Перехідне правосуддя».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД – 1. Демонструвати знання поняття «порівняльне кримінальне право», його предмету та методу.

РН НД – 2. Тлумачити поняття «кримінально-правової системи», типи систем кримінального права.

РН НД – 3. Здійснювати порівняльно-правовий аналіз кримінальних правових актів країн англо-американської та романо-германської систем кримінального права.

РН НД – 4. Назвати поняття, ознаки кримінальних правопорушень України та країн англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем.

РН НД – 5. Демонструвати знання щодо особливостей попередньої злочинної діяльності України та країнах англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем.

РН НД – 6. Застосовувати положення кримінального законодавства щодо співучасті та причетності під час кваліфікації кримінальних правопорушень України та країнах англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем щодо співучасті.

РН НД – 7. Аналізувати кримінальне законодавство та відповідну практику кримінального права України та країн англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем щодо покарання та його ознак.

РН НД – 8. Застосовувати знання щодо призначення покарання та інших заходів кримінально-правового характеру у кримінальному праві України та зарубіжних країнах.

РН НД – 9. Демонструвати системні та порівняльні знання побудови Особливої частин кримінального права України та країн англо-саксонської

(Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем.

РН НД – 10. Пояснити правила застосування кримінального законодавства під час кваліфікації кримінальних правопорушень за нормами Особливої частини кримінального права щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки.

РН НД – 11. Демонструвати знання і розуміння особливостей норм кримінального права та практики застосування щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я в Україні та країнах англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем.

РН НД – 12. Визначати закономірності і тенденції розвитку правових норм та практики його застосування щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності в Україні та країнах англо-саксонської (Англія та США) та романо-германської (Франція та Німеччина) правових систем.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1.	Порівняльне кримінальне право, предмет, метод та його місце в системі наук.	Порівняльне кримінальне право, предмет, метод та його місце в системі наук.	10
2.	Загальна характеристика кримінально-правових систем країн англо-саксонської (Англія, США) та романо-германської (Франція та Німеччина).	Загальна характеристика кримінально-правових систем країн англо-саксонської (Англія, США) та романо-германської (Франція та Німеччина).	10
3.	Джерела кримінального права країн англо-саксонської (Англія, США) та романо-германської	Джерела кримінального права країн англо-саксонської (Англія, США) та романо-германської	12

	(Франції та Німеччини) правових систем.	(Франції та Німеччини) правових систем.	
4.	Поняття, ознаки та класифікація кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення: поняття, ознаки та значення.	Поняття, ознаки та класифікація кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення: поняття, ознаки та значення.	6
5.	Стадії вчинення кримінальних правопорушень.	Стадії вчинення кримінальних правопорушень.	6
6.	Співучасть та обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння у кримінальному правопорушенні.	Співучасть та обставини, що виключають кримінальну протиправність діяння у кримінальному правопорушенні.	6
7.	Покарання та інші заходи кримінально-правового характеру.	Покарання та інші заходи кримінально-правового характеру.	6
8.	Порівняльна характеристика Особливої частини кримінального права України та країн англо-саксонської (Англії, США) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем.	Порівняльна характеристика Особливої частини кримінального права України та країн англо-саксонської (Англії, США) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем.	8
9.	Особливості кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти національної безпеки за кримінальним правом України та зарубіжних країн.	Особливості кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти національної безпеки за кримінальним правом України та зарубіжних країн.	8
10.	Особливості кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я і за кримінальні правопорушення проти власності за кримінальним правом України та зарубіжних країн.	Особливості кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я і за кримінальні правопорушення проти власності за кримінальним правом України та зарубіжних країн.	8
Усього			80

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1.	Порівняльне кримінальне право, предмет, метод та його місце в системі наук.		110
2.	Поняття, ознаки та класифікація кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення.	Поняття, ознаки та класифікація кримінальних правопорушень. Склад кримінального правопорушення.	
3.	Порівняльна характеристика Особливої частини кримінального права України та країн англо-саксонської (Англії, Сполучених Штатів Америки) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем.	Порівняльна характеристика Особливої частини кримінального права України та країн англо-саксонської (Англії, Сполучених Штатів Америки) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи;
- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, узагальнення практики тощо;
- робота над кейсами з порівняльного кримінального права (використовуючи практику країн англо-саксонської (Англії, США) та романо-германської (Франції та Німеччини) правових систем);
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка презентацій;
- анотація наукових статей;
- підготовка до практичних занять і тестування;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції.

**Навчально-методичне та інформаційне забезпечення
навчальної дисципліни**

Нормативно-правові акти

Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Criminal Code of the French Republic. URL: https://www.legislationline.org/download/id/3316/file/France_Criminal%20Code%20updated%20on%2012-10-2005.pdf

German Criminal Code. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/

Title 18-crimes and criminal procedure off the United States Code. URL: https://www.legislationline.org/download/id/8301/file/USA_title_18_us_code_crimes_2017_en.pdf

Про Заяву Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні»: Постанова Верховної Ради України від 14.04.2022 р. № 2188-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text>

Основна література

Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. / Нац. акад. прав. наук України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; редкол. В.Я. Тацій [та ін.]. Т.17: Кримінальне право / гол. редкол. В.Я. Тацій, 2017. 1064 с.

Дроздов О.М., Дроздова О.В. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Видавничий буд-к «Фактор», 2018. 624 с.

Житний О.О. Кримінальне право України в міжнародному вимірі

(порівняльно-правовий аналіз). Харків: Одиссей, 2013. 376 с.

Зубкова В.И. Уголовное законодательство европейских стран: сравнительно-правовое исследование. Москва: Юрлитинформ, 2013. 328 с.

Кримінальне право України. Загальна частина: підручник / В.Я. Тацій, В.І. Тютюгін, В.І. Борисов та ін.; за ред.: В.Я. Тація, В.І. Тютюгіна, В.І. Борисова. 6-те вид., перероб. і допов. Харків: Право, 2020. 584 с.

Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Т. 1: Загальна частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. Харків: Право, 2013. 376 с.

Савченко А.В. Кримінальне законодавство України та федеральне кримінальне законодавство Сполучених Штатів Америки: комплексне порівняльно-правове дослідження: монографія. Київ: КНТ, 2007. 596 с.

Старовойтова Ю.Г. Загальна частина кримінального права Англії та США: навч. посіб. Київ: Атіка, 2012. 104 с.

Хавронюк М.І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. Київ: Юрисконсульт, 2006. 1048 с.

Nadiia Shulzhenko et al. The mechanism of international cooperation accordingly to UN Convention against Transnational Organized Crime, *Revista de la universidad del zulia*. 3a época. Año 11 № 31, 2020, 377–390.

Shulzhenko N., Romashkin S. Internet fraud and transnational organized crime. *Juridical Tribune (Tribuna Juridica)*. 2020. Vol. 10(1). P. 162–172.

Shulzhenko N., Romashkin S., Rubashchenko M., Tatarenko H. The problematic aspects of International core crimes and transnational crimes accordingly to International Law. *Revista de la Universidad del Zulia*. Oct 2020. P. 376–388.

Shulzhenko N., Romashkin S., Shulzhenko O., Mokhonchuk S. (2020). Implementation of international crimes under the Rome Statute into national legal systems. *Amazonia Investiga*. 9(28), 528–535.

Shulzhenko N., Romashkin S. Types of individual criminal responsibility according to article 25 (3) of Rome Statute. *Juridical Tribune (Tribuna Juridica)*. 2021. P. 72–80.

Додаткова література

Лихова С., Дичаківська Т. Порівняльно-кримінальне право: наука, предмет, метод. *Юридична Україна*. 2008. № 10. С. 89–94.

Питання кримінального права у рішеннях Конституційного Суду України: навч. посібник / упоряд.: Л.П. Брич, О.І. Денькович, Л.В. Курило, В.С. Ясеницький; вид. друге, доп. Львів: ЛьвДУВС, 2015. 264 с.

Практика застосування Верховним Судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України [уклад. О. П. Горох]; За заг. ред. А.А. Музики. Київ: «Центр учбової літератури», 2017. 524 с.

Рішення Європейського суду з прав людини в кримінальних справах. Захист життя, здоров'я, честі та гідності / за заг. ред. В.С. Ковальського. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 296 с.

Хавронюк М.І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації. Київ: Істина, 2005. 264 с.

Яценко С.С. Основні питання Загальної частини кримінального права іноземних держав: навч. посіб. Київ: Дакор, 2013. 168 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний веб-портал Базы правових позицій Верховного Суду України – <https://lpd.court.gov.ua/login>

Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <https://www.rada.gov.ua>

Офіційний веб-портал Верховного Суду України – <https://supreme.court.gov.ua/supreme>

Офіційний веб-портал Єдиного державного реєстру судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua>

Офіційний веб-портал Конституційного Суду України –
<https://ccu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України –
<https://mvs.gov.ua>

Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України –
<https://minjust.gov.ua>

Офіційний веб-портал Національної поліції України –
<https://www.npu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого – <https://library.nlu.edu.ua>

Офіційний веб-портал Президента України –
<https://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України –
<https://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Пошуково-аналітичного порталу «Суд на долоні» – <https://conp.com.ua>

Офіційний веб-портал ресурсу «Практика ЄСПЛ. Український аспект» – <https://www.echr.com.ua/rishennia-espl/>

Офіційний веб-портал Репозитарію Наукової бібліотеки НЮУ імені Ярослава Мудрого – <https://dspace.nlu.edu.ua>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри кримінального права. URL:
<https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/114-kafedra-kriminalnogo-prava-1.html>

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції і практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо

наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені з поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати статті та тези наукових доповідей, презентації тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Comparative criminal law / Порівняльне кримінальне право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 2, 3, 4);

– контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу

навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34